

31 ta' Ottubru, 1949

Imballef :

L-Onor. Dr. W. Harding, B.Litt., LL.D.

Il-Pulizija *versus* Spiru Zammit

Negligenza — Danni.

Jekk wiehed jigi mitlub jagħmel xi haġa għal persuna oħra, u huwa iocetta, dik il-persuna għandha tuża d-diligenza u l-prudenza ta' huirlem rajjonevoli b'he dak li hi ja titlob minn għand l-"invitee" ma jkunx ta' hāara li tista' tigi lill-"invitee" minn xi haġa li dan ma jkunx ji ġrud li jista' japprezza adegwatament il-għamli ta' dik il-haġa.

Jekk dik il-persuna, jidifieri l-"invitor", ma tadoperax din il-prudenza, u l-"invitee" jsofri xi hāara, l-"invitor" huwa negligenti u kriminalment responsabili għal dik il-hāara, mingħajr ma jista' jinvoka bhala difiża tiegħu l-fatt li l-"invitee" għamel dak li għamel għax ried hu.

B'sentenza tal-Qorti Kriminali tal-Maġistrati ta' Malta tal-20 ta' Awissu 1949 l-insemmi Zammit ġie misjabb huati ta' offiża gravi involontarja fuq il-persuna ta' Gio Maria Briffa, u

gie kundannat għall-piena tal-multa ta' £30 u għall-ħlus ta' l-ispejjeż tal-perizja ammontanti għal £4;

II-kundannat appella;

Trattat l'appell tiegħu, din il-Qorti rriflettiet;

Dwar il-fatti ma hemmx kuntrast L-imputat ried jimbotta għal gawwa l-garage tiegħu truck ma jaħdemx, billi jsuq bir-"reverse" truck iehor kuxxa ma' kuxxa ma' l-iehor. Peress li kien hemm distrivell, l-imputat iddeċieda li jaża l-ħadida bħala puntal bejn il-kaxxa tat-truck wiehed u dik ta' l-iehor, u talab lil Gio Maria Briffa biex iżommu l-ħadida bejn iż-żewġ kaxex. Il-ħadida però żelqet, Briffa sab ruħu magħfus bejn il-kaxxi, u korra gravement;

Dr. Flores, difensur ta' l-i-imputat, iscottomotta li Briffa għamel dak li għamel għax ried, u kwindi l-imputat mhux responsabili. Jekk Briffa ried jieħu r-riskju, affari tiegħu;

Il-pont, għalkemm ingenjuz, ma hu sostenibili, u l-każ hu importanti minhabba li jimplika l-prinċipji li sejin jgħu formulati;

F'każijiet simili ta' negligenza wiehed għandu jiddistingwi jekk, vis-a-vis il-persuna akkużata, il-persuna li tkorri tkun "invitee", jew "licensee", jew "visitor", jew "trespasser". Ir-responsabilità hija regolata diversament f'kull każ;

Hu ċar li f'dan il-każ Briffa ma kienx la "licensee", la "visitor", u lanqas "trespasser", għaliex hawn ma hawux kwistjoni ta' permess jew ta' relazzjoni ta' "guest", u dak li sar minn Briffa ma kienx kontra l-kunsens espress jew prezunt ta' l-appellant. Briffa kien "invitee", għaliex gie mitlub jagħmel dak li għamel mill-appellant, u dak il-mument, għall-finijiet partikulari ta' din il-bieċa xogħol disgrazzjata. L-appellant u Briffa kellhom, bħala "invitor" u "invitee", dak li jissejjah "a common interest". Issa d-dover ta' l-"invitor" (f'dan il-każ l-appellant) hu li jadopera l-prudenza ta' bniedem raġjonevoli biex dak li jitlob lill-"invitee" biex jagħmel ikun bla perikolu, u li jipprotegi lill-"invitee" minn hsara li tista' tiġi minn xi haġa li l-"invitee" ma jkunx fi grad li jista' japprezza adegwatement. Hekk, per eżempju, il-Qorti tal-Queen's Bench, fil-kawża "Merney vs. Scott" 1890, 986, 36 Dig. 42, 257, iddeċediet illi "there is a duty on the charterer of a vessel, on which the servants of a stevedore are to come for the

purpose of loading, to devote reasonable attention to the condition of the tackle and appliances which will be used with the work". Minn barra dan, gie wkoll deċiż mill-King's Bench, fil-kawża "Earl v. Lubbock" (1905) 253, C.A. per Stirling, L.J. p. 258, illi "where the use of any chattle which is known to be in such a condition as to cause danger not necessarily incident to its use is invited, there is a duty to warn the invitee of that danger":

Issa l-Qorti hi tal-fehma li l-appellant hu responsabili; ghal dawn ir-raġunijiet:—

1. Il-manuvra li ried jagħmel l-imputat kienet tali li hu, bhala driver, seta' jara li kienet perikoluża. Briffa naturalment haseb li l-imputat bhala driver li qed jimmanigga ż-żewġ trucks kien qed jitolbu jgħinu f'haġa bla perikolu; u ma lux loġiku li wiehed jikkonġettura li Briffa għaraf, jew seta' jagħraf, il-perikolu. Briffa hu "watchman" bla ebda esperjenza ta' karrozzi;

2. Briffa ma eċċediex il-"Limits of the invitation"; għax kif xehed fol 10, hu żamm il-hadida "kif qallu l-imputat". Ma għamel xejn li ma qallux l-imputat. Dan qed jingħad għax ha prinċipju li r-responsabilità ta' l-"invitor" "is commensurate with the extent of the invitation" (ara kawża "Mackie v. Macmillan", deċiża mill-Qrati Skoċċiżi, 1898, 36 Sc. L.R. 137);

3. L-imputat ma wissu lil Briffa bl-ebda mod. Kieku wissieh, u kieku Briffa kompla, allura kien ikun il-każ li wiehed talvolta jakkolji t-teżi tad-difiza, għaliex jekk l-"invitee" "knows the danger and undertakes the risk", allura l-"invitor" jista' ma jkunx responsabili (ara Thomas v. Quartermaine 1887, 18 Q.B.D. 685, C.A. per Bowen L.J.);

Għalhekk is-sentenza hi sewwa u l-appell jibqa' miċhud;

L-imputat jista' jhallas il-multa u l-ispejjeż peritali żmien xabar mill-hum.